

Konsten att arbeta tillsammans

Finns det samarbete med
Sverigedemokraterna
i Skåne?

Marko Huttunen

Abstract

This thesis looks into the question whether cooperation exists with the political party the Sweden Democrats in Scania (Skåne) in Sweden. To answer the question empirical material has been gathered through semi-structured interviews with key people in local minority governments in five Scanian municipalities. It is the local mayors Torkild Strandberg (L) in Landskrona, Marika Bjerstedt Hansen (S) in Osby, Christian Sonesson (M) in Staffanstorp, Leif Sandberg (C) in Tomelilla and the chief of staff Luciano Astudillo (S) in Malmö that have been interviewed. The material is presented and analyzed and the concept of cooperation is problematized. Theories of cooperation in international relations by Jonas Tallberg and Helen Milner are used to shed light on cooperation in a Swedish municipal context. An interesting finding is that cooperation with the Sweden Democrats actually does exist.

Nyckelord: samarbete, koalition, Sverigedemokraterna, Skåne, minoritetsstyre
*Antal ord:*10807

Förord

Det finns några personer jag tagit detta förord i anspråk för att rikta särskilda tack till.

Först av allt vill jag rikta ett stort tack till kommunstyrelseordförandena Marika Bjerstedt Hansen (S), Leif Sandberg (C), Christian Sonesson (M) och Torkild Strandberg (L) samt stabschefen Luciano Astudillo (S) som tagit av sin tid och låtit sig intervjuas. Jag tycker att den öppenhet vi har mellan politiker och såväl universitetsvärlden, men även med allmänheten är viktig och värd att värna. Att använda denna demokratiska öppenhet är något jag uppmuntrar fler studenter att göra. Det är varken svårt att få tag i eller omöjligt att boka in intervjuer med lokala politiker. Gör det!

Ett stort tack vill jag även rikta till fotografen Christiaan Dirksen (www.christiaandirksen.se) för att jag fick använda flygfotot av det skånska landskapet på framsidan. Tack!

Sedan vill jag tacka min handledare Erik Ringmar på den statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet som bidragit med inspiration, engagemang och intressanta möten där idéer, tankar och planer har låtit sig prövas. Tack!

Jag vill även tacka Jakob Gustavsson på den statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet som bidragit med tips, idéer, erfarenhet, kunskap och vägledning i denna djungel av teorier och annat som det vetenskapliga studiet av politik har att bjuda på. Tack!

Ett särskilt tack vill jag rikta till mina studiekamrater Mathias Wennberg, Magnus Larsson, Sofie Ask, Erik Svensson samt Emil Persson och andra studiekamrater som tagit av sin tid och bidragit med såväl tankar, idéer och synpunkter kring uppsatsarbetet samt gjort höstens studier trivsamma. Tack!

Avslutningsvis vill jag rikta ett särskilt tack till min mor Dalva Olah Huttunen som tagit av sin tid att läsa denna uppsats och bidra med värdefulla åsikter och synpunkter. Tack mor!

Slutresultatet får jag dock ensam hållas ansvarig för, med alla de fel och brister som kan tänkas finnas!

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Problemformulering	2
2.1	Syfte	2
2.2	Forskningsfrågor	3
2.3	Avgränsning	3
3	Personlig bakgrund	4
4	Tidigare forskning	5
4.1	Kvantitativ forskning av Loxbo	5
4.2	SKL om minoritetsstyren	5
4.3	Kommunpolitiker – Tycker en sak men gör en annan?	6
5	Teori	7
5.1	Tallberg om samarbete i internationella relationer	7
5.2	Milner om samarbete i internationella relationer	8
6	Metod	10
6.1	Val av kommuner	10
6.2	Val av nyckelpersoner	11
6.3	Inspelning & transkribering	12
7	Material & analys	13
7.1	Vad är samarbete?	13
7.1.1	Landskrona	13
7.1.2	Osby	14
7.1.3	Malmö	15
7.1.4	Staffanstorp	15
7.1.5	Tomelilla	16
7.1.6	Kommentar	16
7.2	Samarbete – Känslor eller rationalitet?	17
7.2.1	Osby	17
7.2.2	Staffanstorp	17

7.2.3	Tomelilla	18
7.2.4	Malmö	18
7.2.5	Landskrona	18
7.2.6	Kommentar	18
7.3	Varför har minoritetsstyren ökat i antal?.....	19
7.4	Vad är passivt och aktivt samarbete?	19
7.4.1	Landskrona	19
7.4.2	Osby	19
7.4.3	Malmö	20
7.4.4	Staffanstorp	20
7.4.5	Tomelilla	20
7.4.6	Kommentar	21
7.5	Kan man samarbeta med alla?.....	21
7.5.1	Landskrona	21
7.5.2	Malmö	22
7.5.3	Osby	22
7.5.4	Tomelilla	22
7.5.5	Staffanstorp	22
7.5.6	Kommentar	23
7.6	Är det förbjudet att samarbeta med SD?	23
7.7	Pejlar man läget med Sverigedemokraterna?	23
7.7.1	Staffanstorp	23
7.7.2	Osby	24
7.7.3	Malmö	24
7.7.4	Tomelilla	25
7.7.5	Landskrona	25
7.7.6	Kommentar	25
7.8	Ingen koalition med Sverigedemokraterna trots möjlighet till majoritetsstyre.....	25
7.8.1	Osby	26
7.8.2	Malmö	26
7.8.3	Staffanstorp	26
7.8.4	Tomelilla	26
7.8.5	Landskrona	26
7.8.6	Kommentar	27
7.9	Bjuder man in SD & blir man inbjuden av SD?.....	27
7.9.1	Landskrona	27
7.10	Vill Sverigedemokraterna samarbeta?	28
8	Sammanfattande diskussion	29
8.1	Koalitioner.....	29
8.2	Andra typer av samarbeten.....	30
8.3	Svar på forskningsfrågan.....	32
8.4	Förslag på framtida studier.....	32

9	Referenser.....	33
9.1	Litteratur.....	33
9.2	Intervjuer.....	34
10	Bilagor.....	35
10.1	Bilaga 1. Exempel på frågor inför intervjuerna.....	35

1 Inledning

Under hösten har frågan om samarbete med Sverigedemokraterna aktualiserats nationellt. Den 27 augusti höll Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson sommartal i Sölvesborg. Där påtalade han att Sverigedemokraterna borde regera med Moderaterna och Kristdemokraterna (Nygren, 2016). Dagen därpå den 28 augusti intervjuades Moderaternas partiledare Anna Kinberg Batra av Anna Hedenmo i TV-programmet Agenda (Eriksson, 2016). Hedenmo frågade om Kinberg Batra var "beredd att bilda en borgerlig minoritetsregering som i praktiken har stöd av Sverigedemokraterna i Riksdagen?" (Ibid.). Hedenmo fick inget tydligt svar och följde upp med frågan: "Kan du tänka dig att på något sätt samarbeta med Sverigedemokraterna?". Kinberg Batra svarade: "nej, samarbete är inte aktuellt" (Ibid.). Hedenmo fortsatte med frågan: "Kommer Moderaterna aldrig med dig som ledare att inleda något slags samarbete med Sverigedemokraterna?". Hedenmo gick bet för Kinberg Batra tog inte ordet "aldrig" i sin mun och intervjun fortsatte med andra frågor (Ibid.). I en artikel publicerad den 1 september i tidningen Dagen sa Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor, liksom Kinberg Batra, att samarbete med Sverigedemokraterna inte är aktuellt, men efter nästa val tycker Busch Thor att "det regeringsalternativ som har störst stöd och möjlighet att genomföra sin politik bör bilda regering, det är naturligt" (Boström, 2016). Att Åkesson vill samarbeta med Moderaterna och Kristdemokraterna är dock inget nytt, det har han påtalat tidigare, exempelvis under Sverigedemokraternas landsdagar i november 2015 (Lauffs, 2015).

Ett eventuellt samarbete i Riksdagen ligger som närmast två år bort. Samtliga riksdagspartier har hittills avvisat samarbete med Sverigedemokraterna. Frågan är om samarbete verkligen är något som låter sig göras för i Sveriges 290 kommuner sitter inte Sverigedemokraterna med och styr i en endaste kommun. Det finns ingen erfarenhet av att ha dem i en koalition. Men hur ser det ut i kommunerna? Hur ser politikerna på samarbete och finns det verkligen inte samarbete med Sverigedemokraterna?

Marko Huttunen
Lund, i januari 2017

2 Problemformulering

I Sveriges 290 kommuner är Sverigedemokraterna inte med i någon koalition och styr. Alltså inte ens i någon av Skånes 33 kommuner som tillsammans utgör Sverigedemokraternas starkaste fäste är Sverigedemokraterna med i någon styrande koalition (Magnusson, 2014). Sverigedemokraterna har genom sin storlek lyckats ta sig in i kommunfullmäktigen samt i kommunala nämnder och styrelser. Genom sin storlek i kommunerna har de även fått möjlighet att anställa politiska sekreterare och tillsätta arvoderade kommunalråd. Även i Region Skåne finns Sverigedemokraterna representerade och har genom sin storlek fått möjlighet att anställa två politiska sekreterare samt ett regionråd (Region Skåne, 2016). Men ej heller i Region Skåne är Sverigedemokraterna med i någon koalition. Nationellt säger sig partiledaren Jimmie Åkesson inte bara vilja samarbeta utan rent av vilja regera tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna (Lauffs, 2015). Men även om Sverigedemokraterna funnits representerade i kommunfullmäktigen i Skåne under längre tid än i Riksdagen, finns alltså Sverigedemokraterna inte med i någon koalition kommunalt, inte ens i sitt starkaste fäste Skåne. Även om Sverigedemokraternas stöd duger när de andra partierna vill ha igenom sin egen politik i olika församlingar, återstår alltså en slags beröringsskräck. Samarbete i form av koalitionsbildning avfärdas bestämt av samtliga partier. Vad det innebär att bilda koalition med Sverigedemokraterna finns det ingen praktisk erfarenhet av.

Begreppet samarbete inom politiken är oerhört brett och kan betyda många olika saker. Såvida begreppet samarbete inte definieras med precision, entydighet och klarhet är risken att begreppet kan missförstås eller uppfattas på olika sätt (Badersten, 2006:83-85). Begreppet samarbete används ofta kommunalt för att tala om en koalition, eller koalitionsbyggande, men begreppet samarbete sträcker sig långt utanför koalitionsbildningens ramar. Därför bör frågan ställas huruvida samarbete kan tänkas finnas mellan andra partier och Sverigedemokraterna.

Det kan inte hållas för otroligt att där ett politiskt parti är som starkast också är just där samarbete med andra partier skulle kunna tänkas uppstå. Om någon typ av samarbete finns mellan andra partier och Sverigedemokraterna kan det därför rimligtvis finnas just i Sverigedemokraternas starkaste fäste Skåne.

2.1 Syfte

Syftet med denna studie är att problematisera begreppet samarbete för att lyfta fram behovet av tydlighet vid användning av begreppet samarbete.

2.2 Forskningsfrågor

Forskningsfrågorna i denna uppsats lyder:

- Vad menas med samarbete i politiken?
- Finns det samarbete med Sverigedemokraterna i Skåne?

2.3 Avgränsning

Forskningsfrågorna är väldigt breda i sin utformning och kan besvaras på en rad olika sätt beroende på hur de tolkas och avgränsas. Därför fordras en avgränsning av vad just denna uppsats behandlar. Denna fallstudie gör nedslag i fem skånska kommuner för att undersöka hur man ser på samarbete och huruvida det finns samarbete mellan andra partier och Sverigedemokraterna. Uppsatsen behandlar inte samarbete i andra församlingar på andra nivåer utan fokus är kommunal nivå. Som redan nämnts finns inte Sverigedemokraterna med i någon koalition varför denna uppsats sträcker sig utanför koalitionsbildningens ramar.

3 Personlig bakgrund

Jag har en bakgrund i kommunpolitiken i Landskrona där jag varit ledamot och ersättare i nämnder och styrelser, samt ledamot i kommunfullmäktige. Mitt politiska engagemang har gett mig erfarenheter, kunskaper och insikter som jag haft nytta av då jag arbetat med denna uppsats. Det har exempelvis varit viktigt för materialinsamling och för analys av det insamlade materialet.

4 Tidigare forskning

Den tidigare forskning jag hittat som kretsar kring samarbete mellan politiska partier är främst kvantitativ forskning kring regerings- och koalitionsbildning. Därtill har jag tittat på forskning som behandlar olika typer av förhandlingar, men den har varit mer generell än inriktad på politiska partier. Jag har inte hittat kvalitativ forskning som riktar in sig på samarbete mellan politiska partier utanför koalitionsbildningens ramar.

4.1 Kvantitativ forskning av Loxbo

Statsvetaren Karl Loxbo är en av de som studerat Sverigedemokraternas närvaro i det politiska systemet och hur det påverkar politiken och koalitionsbildning. I sin artikel *The Impact of the Radical Right: Lessons from the Local Level in Sweden, 2002-2006*, visar Loxbo med hjälp av kvantitativ forskning att den parlamentariska situation som Sverigedemokraternas närvaro har bidragit till har påverkat koalitionsbygganden och uppkomsten av minoritetsstyren (2010). Loxbo visar rent av att blott deras närvaro, trots att de kanske storleksmässigt är små och isolerade, bidragit till en polarisering av partisystemet. Avslutningsvis visar Loxbo att Sverigedemokraternas närvaro leder till utökade nivåer av politisk konflikt.

4.2 SKL om minoritetsstyren

I rapporten *Minoritetsstyren i kommuner, regioner och landsting* från försommaren 2015 skriver Sveriges kommuner och landsting om lärdomar och erfarenheter från toppolitiker och cheftjänstemän. De beskriver ett nytt politiskt landskap där antalet minoritetsstyren mer än fördubblats från valet 2010 till valet 2014. Enligt rapporten kommer 92 kommuner och 7 landsting styras i minoritet under mandatperioden 2015-2018. I rapporten står det bland annat att läsa: "Som konstaterats tidigare är förmodligen Sverigedemokraternas (SD) framgångar en viktig anledning till ökningen i antalet minoritetsstyren" (SKL, 2015:9).

4.3 Kommunpolitiker – Tycker en sak men gör en annan?

I januari 2016 genomförde SVT en enkätundersökning med ledande Moderata kommunpolitiker, i regel kommunalråd, oppositionsråd eller gruppleadare för kommunfullmäktigegruppen i kommuner där Moderaterna finns representerade i kommunfullmäktige (Benigh, Marmorstein, Olsson, 2016a). Ett antal som sitter i styrelsen i olika länsförbund för partiet har också fått fylla i enkäten. Av 283 personer har 197 personer svarat på enkäten, dvs cirka 70 procent. Perioden för undersökningen var 21 januari 2016 till 27 januari 2016 och samtliga svarande har svarat genom att fylla i ett webbformulär. Kommunpolitikerna har svarat på några frågor graderade som mycket/ganska bra, mycket/ganska dåligt eller vet ej/ingen uppfattning (Benigh, Marmorstein, Olsson, 2016b).

På frågan om vad de ansåg om att Alliansen bör lägga en gemensam budget redan 2016 var drygt 80% positiva till det och svarade "mycket bra" eller "bra". Värt att notera är att det inte är tal om samarbete med Sverigedemokraterna, utan mer en fråga om jakt på makt.

På frågan om vad de ansåg om att Alliansen före 2018 bör fälla regeringen och vara beredd att ta regeringsmakten med stöd av Sverigedemokraterna var drygt 40% positiva till det och svarade "mycket bra" eller "ganska bra". Från materialet kan det antas att frågan avser valet 2018 och att Alliansen innan dess skulle vara beredda att med hjälp av aktivt stöd från Sverigedemokraterna fälla regeringen. Aktivt stöd innebär emellertid inte aktivt samarbete, det gäller att hålla tungan rätt i mun. I sammanhanget kan det även noteras att hela 12,6% av de svarande faktiskt svarat "vet ej/ingen uppfattning". Då är det människor som till vardags och i sin yrkesroll förväntas dels följa samhällsdebatten och ha åsikter.

På frågan om vad de ansåg om att utifall Alliansen blir större än de rödgröna efter valet 2018 ska man kunna regera även med stöd av Sverigedemokraterna om det behövs var drygt 54% positiva till det och svarade "mycket bra" eller "ganska bra". Om Alliansen blir större än de rödgröna efter valet 2018 har de möjlighet att bilda ett minoritetsstyre. Värt att notera i sammanhanget är att med stöd av SD avses såväl aktivt stöd som passivt stöd. Aktivt stöd innebär att Sverigedemokraterna röstar på Alliansens kandidat till statsminister och passivt stöd innebär att SD avstår från att rösta, men med anledning av den i frågan statuerade parlamentariska situationen, att Alliansens blir större än de rödgröna, vinner Alliansens kandidat ändå.

Undersökningen ger en indikation om hur moderata kommunpolitiker tycker i regerings- och budgetfrågan nationellt, men på kommunal nivå ingår Sverigedemokraterna inte i någon styrande koalition, vare sig det är minoritetsstyre eller majoritetsstyre och vare sig styret leds av Moderata kommunpolitiker eller andra. Steget från att ha en åsikt kring hur man ska agera nationellt till att i sin egen kommun lyckas agera i den riktningen tycks ändå vara ett så pass stort steg att Moderaterna inte lyckats få med Sverigedemokraterna i någon endaste koalition.

5 Teori

Då jag inte funnit kvalitativ forskning om samarbete mellan politiska partier har jag valt att söka på annat håll efter teorier som kan förklara samarbete mellan aktörer. Inom internationella relationer finns samarbetsteorier som behandlar samarbete mellan stater som huvudaktörer i en internationell kontext. Att använda teorier och teoretiska ramverk som används inom internationella relationer och applicera dem i en svensk kommunalpolitisk kontext låter sig inte göras hur som helst, exempelvis är inte stater huvudaktörer i den kommunalpolitiska kontexten utan politiska partier. Men för att ha ett ramverk som kan förklara samarbete har jag valt att titta på teorier som beskrivits av Jonas Tallberg och Helen Milner.

5.1 Tallberg om samarbete i internationella relationer

Internationellt samarbete är ett sätt för stater att hantera ömsesidigt beroende av varandra (Tallberg, 2009:199). Genom att engagera sig i internationellt samarbete överger stater delar av den handlingsfrihet som unilaterala aktörer har (Ibid.). De samarbetande aktörerna får gemensam handlingsförmåga och de får möjlighet att påverka exempelvis processer som pågår utanför de egna statsgränserna, i utbyte mot att processer som pågår inom deras egna statsgränser delvis inskränks (Tallberg, 2009:199-200).

Internationella organisationer har i huvudsak givits fyra uppgifter att lösa:

- Intern koordinering, dvs utarbeta gemensamma regler och normer
- Konflikthantering, dels konfliktförebyggande åtgärder, men även tvistelösning genom internationella tribunaler och domstolar
- Intressehävdande, att genom allianser och producentsammanslutningar söka tillvarata medlemsstaternas intressen mot en yttre motpart
- Bistånd, dvs genom ett antal organisationer hjälpa länder eller folkgrupper

Graden av institutionaliserat samarbete på internationell nivå kan uttryckas i termer av tre dimensioner:

- Implicit - Explicit

- Decentraliserat - Byråkratiserat
- Mellanstatligt - Överstatligt

Den första dimensionen beskriver umgängesformerna för staterna, dvs om normerna och principerna är implicita, alltså informella och underförstådda, eller explicita, alltså formella och kodifierade i olika internationella regelverk (Tallberg, 2009:201). Den andra dimensionen beskriver graden av organisation, dvs huruvida samarbetet involverar skapandet av en internationell organisation eller inte (Ibid.). Den tredje dimensionen beskriver vilka principer som ska gälla för beslutsfattande och för att lösa tvister inom internationellt samarbete (Ibid.).

5.2 Milner om samarbete i internationella relationer

Den amerikanska statsvetaren Helen Milner har i artikeln *International Theories of Cooperation among Nations: Strengths and Weaknesses* (1992) presenterat samarbete mellan nationer i en internationell kontext. Hon fördjupar sig i olika aspekter av samarbete med hjälp av olika teorier. Enligt Milner har flera statsvetare följt i Robert Keohanes spår och definierat samarbete som något som inträffar då aktörer anpassar sitt beteende till andra aktörers faktiska eller förväntade inställningar, genom en process av politisk samordning (Milner, 1992:467). Politisk samordning i sin tur innebär att varje stats politik har anpassats för att minska deras negativa konsekvenser eller påverkan på andra stater. Denna föreställningen grundar sig på två beståndsdelar (Milner, 1992:467-468).

- Varje aktörs handlingar riktas mot något mål. Det behöver inte vara samma mål för de involverade, men fordrar rationellt agerande.
- Definitionen antyder att samarbete ger vinster och belöningar för aktörerna. Vinsterna behöver inte vara samma typ av belöning och de behöver inte vara lika stora, men de behöver vara ömsesidiga på något sätt. Parterna hjälper varandra att uppnå sina mål genom att anpassa sin egen politik i väntan på sin egen belöning. Det handlar dock inte om att samarbetsparterna är intresserade av att hjälpa varandra utan det handlar om att förbättra sin egen situation, varför de anpassar sin egen politik.

Milner lyfter även fram vad som inte är samarbete. Samarbete motsätter sig vanligtvis konkurrens och konflikt, vilket tyder på målsökande beteende som strävar åt att minska de tillgängliga vinsterna för andra, eller att förhindra deras vilja till tillfredsställelse (Milner, 1992:468).

Men det finns även alternativ till samarbete, ensidigt (unilateralt) agerande, vilket innebär att aktörerna inte tar ansvar för effekterna av deras agerande

gentemot andra. Inaktivitet, möjligen passivitet, är också ett alternativ. Dessa strävar dock inte åt att minska andras vinster. De kan snarare anses samarbetsovilliga om de inte minskar de negativa konsekvenserna för andra parter politik. Vad som kan räknas som samarbete beror alltså på de två ovannämnda elementen, målinriktat agerande som innebär ömsesidiga politiska anpassningar så att alla parter landar i att de får det bättre än de skulle vara utan samarbete.

Milner menar att en funktion med att ha en definition av samarbete är att kunna analysera politiska handlingar och enas om vilka som kan anses vara samarbete och vilka som inte kan vara det (Milner, 1992: 468).

Vidare menar Milner att samarbete kan uppnås på flera olika sätt (Milner, 1992:469). Det kan antingen ske tyst eller snarare underförstått och utan kommunikation, eller uttryckligen i avtal. Genom att använda återupprepningar av fångarnas dilemma kan detta beteende fångas. Uttryckliga avtal är inte nödvändiga, snarare uppstår ett samarbetsbeteende när aktörernas förväntningar konvergerar och närmar sig varandras. Milner nämner även att samarbeten kan förhandlas fram genom förhandlingsprocesser för att åstadkomma uttryckliga överenskommelser. Uttryckliga och öppna samarbeten är enklare att upptäcka, identifiera och följa än så kallade tysta och underförstådda samarbeten.

Slutligen beskriver Milner samarbete som något där en part som är den starkare parten i en relation kan tvinga den andre parten att ändra sin politik (Ibid.). Då skriver hon om att samarbete kan påtvingas andra. Om den svagare parten ändrar sin politik och den starkare parten också ändrar sin politik och strävar åt att förverkliga gemensamma vinster så har samarbete uppstått.

6 Metod

Det centrala materialet för denna studie är det empiriska materialet bestående av semistrukturerade intervjuer med nyckelpersoner som genomförts i fem skånska kommuner. Semistrukturerade intervjuer, eller samtalsintervjuundersökningar som de också kallas, har valts därför att som intervjuare ges möjlighet att förbereda frågor inför intervjutillfället med ett antal huvudfrågor samt följdfrågor, vilka dessutom kan kompletteras med ytterligare mer spontana frågor beroende på hur intervjun utvecklas (Esaiasson et al. 2012:228-229). Tanken med semistrukturerade intervjuer är att de ska bidra till en intervju som mer har karaktären av ett samtal än en strukturerad intervju.

6.1 Val av kommuner

Jag har valt att titta på kommuner i Skåne utifrån följande kriterier:

- Kommuner med minoritetsstyren
- Kommuner där SD fick minst 10% i kommunvalet 2014
- Kommuner där minoritetsstyret skulle kunna få 50% med Sverigedemokraterna

Enligt tabell 1 föll Båstad och Lund bort i urvalsprocessen, dels nådde Sverigedemokraterna inte upp till 10% och dels hade minoritetsstyrena inte fått majoritet med stöd av Sverigedemokraterna i respektive kommunfullmäktige. I de återstående kommunerna uppfylls kriterierna nämnda ovan. Utifrån de återstående kommunerna gjordes bedömningen att det kunde vara intressant att titta närmare på kommuner med olika sammansättning av partier i styrena, kommuner som befolkningsmässigt är olika stora och kommuner med geografisk spridning. I politiska sammanhang i Skåne talas det ibland om “de fyra hörnen”, dvs nordväst, nordost, sydost och sydväst. Utifrån dessa tre utgångspunkter valdes kommunerna Landskrona, Malmö, Osby, Staffanstorp och Tomelilla. Valet föll på Hässleholm före Osby i det nordöstra hörnet, men på grund av att minoritetsstyrets budget föll i kommunfullmäktige just under perioden då intervjuerna skulle genomföras och sekreteraren som bokar intervjuer åt kommunstyrelsens ordförande varken återkom eller var anträffbar, föll valet istället på Osby (Gatemark, 2016).

Skånska kommuner med minoritetsstyren mandatperioden 2015-2018

Kommun	Styre	Mandat av totalt antal mandat	SDs storlek i valet 2014	Antal mandat styre + SD	Antal mandat för majoritet	Styre+SD = majoritet
Båstad	BJP*	15 av 41	8,56%	17 av 41	21	Nej
Hässleholm	S, C, MP, V	30 av 61	22,58%	44 av 61	31	Ja
Landskrona	L, M, MP	20 av 51	18,67%	31 av 51	26	Ja
Lund	S, MP	24 av 65	7,28%	29 av 65	33	Nej
Malmö	S, MP	27 av 61	13,12%	36 av 51	31	Ja
Osby	S, V, MP	19 av 41	20,69%	28 av 41	21	Ja
Skurup	S, KVS**, MP, V	18 av 41	20,39%	27 av 41	21	Ja
Staffanstorps	M, L, C, KD	20 av 41	11,11%	25 av 41	21	Ja
Svalöv	S, M, L	17 av 35	23,59%	25 av 35	18	Ja
Svedala	M, L, BAP***, C	19 av 45	20,48%	29 av 45	23	Ja
Tomelilla	C, M, L, KD, MP, SPI****	20 av 41	22,12%	29 av 41	21	Ja
Örkelljunga	M, KD, C, L	17 av 41	23,89%	27 av 41	21	Ja
Östra Göinge	M, L, C, KD, MP	13 av 31	18,92%	19 av 31	16	Ja

Tabell 1. Kommuner som urvalet gjorts från.

* = Bjärepatriet

** = Kommunens Vål

*** = Barapatriet

**** = Sveriges Pensionärens Intresseparti

6.2 Val av nyckelpersoner

Ambitionen var att intervjua nyckelpersoner i de utvalda kommunerna. Till nyckelpersoner räknades kommunstyrelsens ordförande tillika kommunalråd. Således intervjuades kommunstyrelsens ordförande Torkild Strandberg (L) i Landskrona, Marika Bjerstedt Hansen (S) i Osby, Christian Sonesson (M) i Staffanstorps samt Leif Sandberg (C) i Tomelilla. I Malmö gavs inte möjlighet att

intervjua kommunstyrelsens ordförande Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) då hon uppgavs vara alldeles för upptagen. Istället gavs möjlighet att intervjua stabschefen för kommunalrådsberedningen Luciano Astudillo (S). Han är förvisso inte en folkvald politiker, men är enligt honom själv Stjernfeldt Jammehs närmaste medarbetare och han har en bakgrund som ledamot i Sveriges Riksdag.

6.3 Inspelning & transkribering

Samtliga intervjuer har spelats in med en digital diktafon. Därtill har en säkerhetsinspelning gjorts med mobiltelefon. Intervjuerna är mellan en timme och en och en halv timme långa. Intervjuerna har genomgått den tidskrävande transkriberingsprocessen. Om någon i forskningssyfte eller av någon annan anledning skulle vilja få tillgång till ljudinspelningarna eller det transkriberade materialet går det bra att höra av sig till mig.

7 Material & analys

7.1 Vad är samarbete?

Respondenterna ombads inledningsvis att definiera begreppet samarbete. Jag frågade efter en språklig definition och påtalade att vi senare kunde gå över till det mer politiska. Det var lättare sagt än gjort.

7.1.1 Landskrona

I Landskrona frågade Torkild Strandberg (L) om det gällde samarbete i en politisk kontext, alltså vad ett politiskt samarbete är. Jag svarade att samarbete är ett begrepp som används på olika sätt i dag och att det används lite slarvigt emellanåt och frågan avseende samarbete med Sverigedemokraterna har varit aktuell under mandatperioden och under hösten har den aktualiserats exempelvis genom uttryck som aktivt samarbete och passivt samarbete. Strandberg sa att jag med min fråga: “är någonting på spåren. Man måste definiera vad det handlar om”, varpå han förklarade att Treklövern, som minoritetsstyret kallas för: “uppfyller alla krav på att vara ett samarbete”.

Treklövern har en valteknisk samverkan, vilket innebär att partierna delar upp de politiska förtroendeuppdragen mellan sig, dvs vilket parti som ska tillsätta vilka förtroendeuppdrag. Denna samverkan, eller detta samarbete, kan formaliseras genom ett skriftligt dokument, vilket Treklövern gjort. Därtill har Treklövern även en politisk plattform som tas fram genom förhandlingar mellan partierna. Den politiska plattformen stakar ut vilken politik som koalitionen driver under mandatperioden. Dessutom har Treklövern förhållningssätt för hur partierna ska agera gentemot varandra exempelvis om de är oense i sakpolitiska frågor, hur de ska lösa oenigheter och att företrädare för partier inom den styrande koalitionen varken ska interpellera ansvariga kollegor, ställa enkla frågor till varandra eller motionera i kommunfullmäktige. Den kritiske kanske reagerar och frågar sig om inte demokratiskt valda representanter bakbinds genom denna uppgörelse, men Strandberg motiverar det med “eftersom vi sitter i majoritet” och “vi driver frågorna på annat sätt”.

När Strandberg beskriver Treklöverns samarbete kommer även en tidsaspekt upp. Med samarbetet “så har man sagt att under fyra år, så håller vi ihop. Oavsett vad som händer, det säger man, men det är ju inte alltid det gör, men oavsett vad som händer så håller vi ihop”. Fyra år, mandatperiodens längd. Längre än så är det

svårt att förhandla inom politiken. Stora partier kanske lever i en tryggare tillvaro om att finnas med även nästa mandatperiod, men mindre partier lever i en otryggare tillvaro och kanske inte kan ingå samarbeten eller överenskommelser som sträcker sig längre än en mandatperiod.

Strandberg tycker att det är svårt att definiera exakt vad ett samarbete är och han talar om att komponenter som utgör en del av ett samarbete kan se olika ut, de kan läggas till och tas bort: “Sen är det naturligtvis så att man kan plocka bort olika komponenter i den helheten och någonstans så landar man i en punkt när det inte är ett samarbete längre, men hur många komponenter som ska plockas bort för att det ska upphöra vara det, jag menar, man kan ju plocka bort ett gemensamt regeringsprogram, ja det är fortfarande ett samarbete för vi har formaliserat och förhåller oss till de bollar som kastas in, ja man kan plocka bort fler komponenter och det är fortfarande ett samarbete”. Därefter sätter han fingret just på problematiken med att definiera ett samarbete: “det är någon sorts, ja vad säger man, glidande skala”.

Strandberg beskriver att samarbete uppstår utifrån att olika parter har: “någon sorts gemensam bild av vart man är och vart man ska”. Att man har en gemensam bild av omvärlden samt: “Vad behöver göras”. Som en del i processen pekar han även ut: “att man har en gemensam bild över vem som är, inom stora citationstecken, “fienden”. Alltså motståndaren”. Därefter beskriver han samarbete: “som någon sorts gammalt äktenskap, att om jag vill få något inflytande, ja då är jag hänvisad till en viss part”. Även om Strandberg exempelvis inte vill ha med någon särskild part att göra så menar han att för att få inflytande, så kan det vara det som gäller. Alternativet är att inte ha något inflytande.

Strandberg ger en historisk bild av att det alltid funnits samarbete mellan Liberalerna och Moderaterna i Landskrona. Något han beskriver som ett nära och tätt samarbete, som i grunden bygger på att de har en väldigt likartad analys av omvärlden. Han beskriver att frågor delas upp i viktiga och mindre viktiga samt problem och möjligheter. Det påminner om en SWOT-analys. Den gemensamma bilden har, som han säger: “skapats i en tid när Socialdemokraterna i den här staden levererade i det närmaste Sovjetiska valresultat, med egen majoritet”. Ett scenario som lett till att: “det fanns liksom inte så mycket annat att göra än att hålla ihop”.

7.1.2 Osby

I Osby inleder Marika Bjerstedt Hansen (S) med att säga att: “det är ju svårt, alltså samarbete är ju när man arbetar tillsammans”. Varpå hon beskriver att hon: “skulle säga att i 90% av ärendena vi tar upp i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är vi ju helt överens över alla partigränser, samtliga partier” och så säger hon leende: “och då kan man väl säga att vi har ett bra samarbete allihop då”. Hon fördjupar sitt resonemang och förklarar att “allting som är politik är ju inte partipolitik”. De flesta beslut som fattas i kommunalpolitiska församlingar är inte nödvändigtvis av sådan karaktär att de varken fordrar debatt,

att det finns meningsskiljaktigheter eller att det finns flera förslag till beslut. Många beslut som fattas är formalia.

Viktigt avseende samarbete för Bjerstedt Hansen är dock att man är överens i de beslutande församlingarna om något som hon kallar för hur-frågorna, alltså spelreglerna för hur de "ska spela spelet", säger hon och fortsätter: "En kan liksom inte sitta och spela Fia och en annan Monopol". Hon nämner samtalston som viktigt för att de ska kunna samarbeta i politiken, som hon anser är viktigt och "att man kan samarbeta med kollegor från andra partier" och på frågan om hon kan det säger hon "När man inte har egen majoritet så tvingas man bli kreativ och värdesätta ett gott samarbete också".

I Osby leder Bjerstedt Hansen en koalition bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De har ingen skriftligt överenskommelse varken avseende valteknisk samverkan, politisk plattform eller något som reglerar samarbete mellan partierna. Däremot har de muntliga överenskommelser och Bjerstedt Hansen säger: "vi pratar mycket med varandra".

7.1.3 Malmö

I Malmö pratar Luciano Astudillo (S) om samarbete som att man "på ett mer eller mindre strukturerat sätt kommer överens om ett visst antal beslut, eller hur besluten ska föras". Diskussion och samtal är centrala inom samarbete för Astudillo och dit hör även "en uppgörelse i botten". Vid sidan av sådant formaliserat samarbete nämner han att samarbete kan ske utanför den koalition som partiet är med i, det kan behövas för att få igenom ärenden förklarar han och exemplifierar med stadsbyggnadsfrågor "Ibland i vissa stadsbyggnadsfrågor behöver vi ha med oss antingen Vänsterpartiet eller Moderaterna för att få igenom ärendet. För om de går ihop och röstar som SD mot någonting, så är de i majoritet". Så samarbete kan fylla ett behov, även om det är med partier som inte ingår i en koalition, det är ett samarbete "men det är inget organiserat samarbete, mer utifrån att få fram lösningar på frågor där det inte finns en majoritet just för liksom en position, men det behöver komma fram". Ändamålet kan alltså helga medlen.

7.1.4 Staffanstorps

Christian Sonesson (M) i Staffanstorps stämmer in i kören om att samarbete bygger på att parterna kommer överens om något som de vill uppnå tillsammans. Huruvida samarbeten behöver vara skriftliga eller inte säger Sonesson att han inte funderat så mycket över det och förklarar: "Det är ju få saker som vi behöver reglera skriftligt egentligen, Jordabalken är ju en sådan, men avtalslagen är det inte till exempel utan då gäller ju muntliga avtal". Dock påtalar han att skriftliga avtal kan vara bra som underlag, något att förbinda sig till förklarar han: "Ett avtal blir tydligast när det är skriftligt och på något sätt, pacta sunt servanda, alltså avtal ska hållas, och då är det ju bra att kunna definiera exakt vad man avtalat fram". I

Staffanstorp har det enligt Sonesson varit politisk tradition att ha samarbeten nedtecknade. Den styrande Alliansen i Staffanstorp har en skriftlig politisk plattform, men för pågående mandatperiod en muntligt överenskommen valteknisk samverkan och inget skriftligt som reglerar hur partierna ska samarbeta med varandra. Sonesson (M) tror att samarbete uppstår då: “man börjar komma underfund med att här finns mer som förenar än som separerar”. Förtroende lyfter han fram som centralt, att “man känner att, ja, men de där delar jag inte bara politiken med till X antal procent, jag vet också att jag kan lita på de här företrädarna för detta partiet”. Han beskriver det som en längre resa, en trovärdighetsfråga där det historiska agerandet spelar roll: “Har man svängt väldigt mycket fram och tillbaka, ja då skadas ju det där förtroendet”. Avseende ömsesidigt förtroende på kommunal och regional nivå tror Sonesson att “det handlar lite grann om personkemi, faktiskt”. Han ger sig dock inte på att uttala hur stor påverkan det kan ha på riksplanet.

7.1.5 Tomelilla

Tomelilla styrs av ett minoritetsstyre bestående av allianspartierna samt Sveriges Pensionärens Intresseparti och Miljöpartiet. För Leif Sandberg (C) innebär samarbete att arbete utförs strukturerat tillsammans och samarbete inom politiken innebär i många fall en gemensam avsiktsförklaring. Inom politiken förklarar Sandberg att samarbete kan uppstå kring väldigt stora frågor och han ger exempel på att politiska partier kan samarbeta för att bygga en skola. Och för den typen av samarbeten krävs ingen valteknisk samverkan. Men Sandberg förklarar att han uppfattar samarbete inom politiken som valteknisk samverkan och en politisk plattform och åsyftar den typen av samarbete man har inom koalitioner.

I den Sexklöver som styr i Tomelilla förklarar Sandberg att de är överens om vissa grundåtaganden däribland budgeten, men säger han: “vi samarbetar, men har ingen piska på det sättet vare sig internt eller mellan varandra”. Utom just i budgetfrågor. Sandberg lyfter fram öppenhet i sakfrågor som centralt för samarbete och liksom Strandberg (L) i Landskrona nämnt ovan återkommer Sandberg till tidsaspekten om fyra år.

7.1.6 Kommentarer

Svaren visar tydligt varför samarbete som begrepp är svårt att handskas med inom politiken. Det sägs att det är i detaljerna som den lille djävulen kommer fram. Inte ens om samarbete tolkas som koalitionsbildning, är respondenternas svar enhetliga. Det spänner från att å ena sidan ha skriftliga avtal för valteknisk samverkan, en politisk plattform samt dokument som reglerar hur samarbetet ska se ut till muntliga överenskommelser. Det spänner från lösa tyglar till hårda tyglar. Men det tycks finnas en gemensam uppfattning om att samarbete innebär att parter kommer överens om sådant de vill sträva efter gemensamt.

7.2 Samarbete – Känslor eller rationalitet?

Respondenterna fick svara på frågan om samarbete är något som de förknippar mer med känslor, något som exempelvis har med tillit och förtroende att göra, eller huruvida det är ett sterilt politiskt redskap som bygger på förnuft och logik.

7.2.1 Osby

Bjerstedt Hansen (S) talar om vikten av det vardagliga samarbetet. Hon menar att icke fungerande samarbete mycket väl kan bli känslomässiga, “Alltså det här dagliga som vi knappt ser, som vi samarbetar mycket kring, det är inte så känslomässigt, men det skulle bli ganska känslomässigt om man slutade samarbeta kring de frågorna. Då skulle man bli arg”. Hon utvecklar det “Ja, om någon plötsligt skulle ifrågasätta hela systemet. Varför ska vi ha en kommunstyrelse eller varför ska vi gå dit” och så säger hon “Alltså när man tänker att man skulle göra saker för att försinka, det är ju det som händer när man inte längre kan samarbeta”. Hon återkommer till vikten av god ton: “Se på min grannkommun, där de har ett helt annat politiskt klimat. Vi har ju ändå en överenskommelse här”. En överenskommelse om: “att vi inte kallar varann fula saker, att vi inte skriker från talarstolen, att vi inte står med tillmälen och anklagande ton mot varann eller går upp och bara sådär sluggeraktigt och käftsmällar och liksom såhär, vi håller inte på så i Osby kommun. Det är jag hemskt glad för, men det är ju en överenskommelse mellan alla, att vi gör inte så”. Det hon beskriver kan ses som en slags Osbyanda, hon kallar det kultur, “vilket gör att man kan koncentrera sig på det som faktiskt skiljer oss åt” och “man slipper det personliga”. Det tycker hon kan ses som ett slags samarbete, “att vi är trevliga mot varann, vi behandlar varann med respekt. Om inte jag vill att du ska prata med mig på ett visst sätt så ska inte jag prata mot dig så heller”. Även Sverigedemokraterna har anslutit till denna kultur: “De hade ju lite sådär i början att det var någon som..., men han har slutat nu. Han blev också lite bättre innan han slutade tycker jag. Det är inte roligt att vara själv om det ju. Alltså om ingen hänger på. Då blir man ju bara en allmänt otrevlig person om inte de andra svarar tillbaka”.

7.2.2 Staffanstorp

För att samarbete ska vara fruktsamt menar Sonesson (M) att man måste “kunna ha det här med att kunna ge och ta. Du måste ha det här med att du känner ett förtroende” och han fortsätter “ibland får du kanske ge lite och sen så får du igen i någon annan fråga och då litar du på det sen längre fram. Någon typ utav känslor finns ju. Jag tror till och med att det finns känslor involverade i FN:s generalförsamling eller den typen av forum”. Sonesson tror inte att ett sterilt samarbete fungerar i längden: “människor har olika hjärtefrågor också”, säger han

och fortsätter: “jag har aldrig sett ett samarbete utan känslor, ganska högljudda känslor ibland dessutom”.

7.2.3 Tomelilla

Sandberg (C) lyfter fram vikten av information parterna emellan för att skapa förtroende: “det har man sett under mandatperiodens gång, så jag skulle säga, det är mycket med känslor och det är mycket med förtroende för person”. Han ger ett exempel: “man kan liksom inte säga att det är ett avtal och ett avtal ligger där, utan jag måste övertyga och just nu försöker jag övertyga min folkpartist, för han är rätt irriterad, om nyttan att finnas med, att ställa upp”. Han talar om vikten av att låta alla partier i Sexklövern få synas, “det är mer känslor än man kan ana, det är väldigt lite avtal och när det är avtal är det alltid riktat mot den store”.

7.2.4 Malmö

Astudillo (S) beskriver samarbete som “Både och. Det går inte att skilja. För i botten finns ju en värdegrund, idéer. Vi är ju idébundna partier med vissa ideologier med. Och det är klart att de styr var vi rör oss. Men, det finns också ett starkt inslag av rationalitet i det där. Det handlar ju om att få igenom sin politik. Då kan vi kompromissa med vissa delar, för att få igenom det vi vill ha själv”.

7.2.5 Landskrona

Strandberg (L) säger att det är en: “Jättesvår fråga. Jag tror det kan ha inslag av båda. Det sterila och förnuft och så, det handlar ju om att man kan ha identifierat en uppgift som behöver utföras. Som man är övertygad om behöver på saklig grund eller känslomässiga skäl, det här behöver göras”. Känslomässigt beskriver han det som att det finns “väl drag av det som finns mellan oss och Moderaterna, att det finns en samhörighet som i en familj, det är grundat långt före jag fanns här och det har liksom löpt på. Det finns en relation som ska vårdas i detta. Vi tycker olika ibland och vi kan bli förbannade på varandra, men det finns ändå ett band som är bortom förnuft och rationalitet och allt sånt. Det finns något annat. Det får inslag av moral på något vis”. Jag får en bild av en intim relation och Strandberg fortsätter: “Jag kan säga till mina Moderata vänner att jag är förbannad och att jag inte tycker som de och jag kan smälla i dörren, men jag vet ändå att det i morgon är den dörren som jag ska gå in igenom igen, så det finns nog inslag av båda”.

7.2.6 Kommentar

Respondenterna är överens om att samarbete har inslag såväl av känslor som rationalitet. Att mäta samarbete genom en skala där känslor får utgöra den ena

delen av skalan och rationalitet den andra kommer troligen inte ge en nyanserad bild. Känslor och rationalitet utgör inte ett motsatsförhållande när det kommer till samarbete. Istället bör de kanske mätas på skalor var för sig, alltså en skala som mäter hur pass viktiga eller oviktiga känslor är samt en annan skala som mäter rationalitet.

7.3 Varför har minoritetsstyren ökat i antal?

Respondenterna fick frågan om de har någon tanke på vad det kan bero på att minoritetsstyrena har ökat i antal de två senaste valen och huruvida det kanske kan bero på att partierna blivit sämre på att samarbeta. Den ende som tillstår att det kan ha att göra med det är Sonesson, de övriga håller inte med om att det beror på sämre samarbetsförmåga. Flera resonerade kring att antalet partier ökat. Ett par resonerade kring att blocköverskridande samarbeten kan ha haft en inverkan och att det behövs en stark opposition som kontrast till de styrande. Strandberg (L) resonerade kring att Sverigedemokraterna normaliseras och att samhället i stort håller på att förändras, att vi är på väg in i ett mer permanent treblockssystem som ett resultat av det. Bjerstedt Hansen (S) spekulerade snarare kring att dagens tre block kommer att bli två inom snar framtid.

7.4 Vad är passivt och aktivt samarbete?

Respondenterna fick frågan om vad aktivt och passivt samarbete är.

7.4.1 Landskrona

Strandberg (L) svarade inledningsvis att han inte vet om åtskillnaden går att göra varpå han gick in på frågan om känslor kontra rationalitet, "Aktivt samarbete tror jag måste vara drivet av känslor, det måste innehålla någonting mer än en sakfråga. Passivt samarbete kan bygga helt på rationalitet och en gemensam analys. Du och jag ska se till att kärnkraften tickar på i det här landet. Vi avskyr varandra, men det klarar vi ut".

7.4.2 Osby

Bjerstedt Hansen (S) säger att "Det där är ju jättesvårt, jag har inget svar på det. Jag tänker själv på det, vi diskuterar det i partiet". Hon berättar att Alliansen lutar sig ganska mycket mot Sverigedemokraterna i Osby och att vissa

sverigedemokrater påtalar vid varje sammanträde att de håller med Moderaterna, “nästan så att det börjar kännas nästan lite reflexmässigt sådär”.

7.4.3 Malmö

Astudillo (S) säger: “Om man anpassar sin egen politik för att få igenom den i ett parlament och om man vet så, att man får igenom den tack vare SD så blir det en form av... även om man inte för samarbete med dem, så samtal och så. Så det är ju ett sätt att använda sig av dem”. Astudillo ger exempel som han var kritisk till när det genomfördes då han satt i Riksdagen och Socialdemokraterna som då var i opposition var med och sänkte brytpunkten för skatterna tillsammans med Sverigedemokraterna, han förklarar “Jag tyckte det var helknäppt för det var ju verkligen, förvisso något vi står för, men där vi visste att vi kunde utnyttja SDs position och så slog vi på Regeringen i en helt avgörande fråga. Det har ju den här Regeringen fått i nacken hur mycket som helst nu. Så jag tror att man behöver vara lite mer stringent i den delen”.

Astudillo fortsätter: “Jag tycker det är svårt att hitta exakta definitioner för passivt och aktivt, men det är klart att om vi, om vi skulle göra oss beroende av att ändå SD röstade på våra förslag för att kunna regera, oavsett hur det beroendskapet formas, hur det kommer till det, så finns det någon form av inslag där man anpassar sin politik”.

7.4.4 Staffanstorp

Sonesson (M) säger: “Aktivt, passivt stöd. Jag vet inte om det är någon större skillnad”. För Sonesson är det allra viktigaste att Moderat politik får verkan och att väljarna som röstat på honom och hans partikamrater får just det. Aktivt stöd, resonerar han, kräver någon typ av förhandlande och passivt stöd innebär att parterna går upp i fullmäktige med sina förslag och så får utfallet av omröstningen avgöra vad som händer. Jag tolkar det som att han menar att vid ett aktivt samarbete, dvs vid en förhandling, får parterna delvis göra avkall på sin egen politik för att tillmötesgå den eller de andra parterna genom kompromisser.

7.4.5 Tomelilla

Sandberg (C) resonerar kring passivt och aktivt samarbete som han menar är en slags “teoretisering av ett politiskt spel”. I ett aktivt samarbete menar han att parterna söker efter varandra och de söker ett aktivt stöd. Ett aktivt samarbete innebär för Sandberg att parterna får en anfordran på varandra. Sexklövern samarbete bygger huvudsakligen på att budgetarbetet fungerar. Om exempelvis Miljöpartiet vill rösta annorlunda i en del frågor så har de rörelseutrymme till den möjligheten, likaså om någon centerpartist skulle vilja rösta annorlunda ibland. Så länge det inte äventyrar budgetarbetet.

När Sandberg resonerar om passivt och aktivt samarbete nationellt så menar han att det är möjligt att följa resultatet av partistrategernas arbete i Sverigedemokraterna. Det går att skönja ett mönster, exempelvis “Här vill SD tvinga ut Alliansen på hal is som Bambi” och därefter möjligtvis resonera i termer av passivt samarbete. Lokalt å andra sidan förklarar Sandberg: “Här kan jag säga, jag har ingen partistrateg emot oss, om vi nu säger så. SD har liksom ingen strategi. De är helt lost in space. De vet inte vart de kommer ifrån och de vet inte vart de ska och de tar varje fråga som den kommer. Och det är ju mer då, för att kunna säga att man har passivt samarbete måste det nog finnas en plan som någon annan ser, men här finns inte den planen”. Passivt samarbete sammanfattar han som “en baklängeskonstruktion av att man ser ett mönster”.

7.4.6 Kommentar

Respondenternas osäkerhet kring att definiera vad aktivt och passivt samarbete innebär tyder på att användningen av dessa begrepp kan vara problematisk. Om det är problematiskt för människor som dagligen arbetar med politik att definiera begreppen, hur är det då för allmänheten att förstå innebörden av budskap som medierna sänder när de använder den typen av terminologi?

7.5 Kan man samarbeta med alla?

Respondenterna fick svara på frågan om de kan samarbeta med alla partier.

7.5.1 Landskrona

Strax innan valet 2014 intervjuades Strandberg (L) av Landskrona Posten (Arvidsson, 2014):

“Den enda som överhuvud taget öppnar för Sverigedemokraterna är Folkpartiet:

– Jag vill inte rada upp någon dödslista över vilka vi inte samarbetar med. Det får valresultatet utvisa, säger Strandberg.

Du utesluter varken S, V eller SD?

– Nej, jag vill inte peka ut något parti som fullständigt otänkbart. Det är bättre att uttrycka vad man helst vill, vilket är en majoritet för treklöverpartierna.”

När jag ställer frågan till Strandberg (L) om han rent samarbetsmässigt kan samarbeta med alla politiska partier och om han är beredd att göra det säger han “Samarbete, då är vi inne på definitionen av vad ett samarbete är. Men jag tror att i en... jag kan nog inte sträcka mig till att jag är beredd att samarbeta med alla”. Han lägger till att han tror att han är “beredd att ha en relation till, och en

öppenhet inför, alla folkvalda och så, som finns och som har precis som jag vart fjärde år ställt sig upp på gator och torg och räckt upp handen och sagt att om ni röstar på mig så fixar jag det”. Men han säger sig vara beredd att lyssna, argumentera och med hjälp av andra grupperingars röster driva en politik i den riktning som är i den riktning som han själv har gått till val på. Han avslutar genom att svara på frågan med att tillstå “Men frågan är svår. Det är jättesvårt”.

7.5.2 Malmö

Astudillo (S) svarar rakt och tydligt, “Inte alla. Vi har inget samarbete med SD över huvudtaget. Vi är måna om att de inte hamnar i kläm, så att de blir behandlade annorlunda för att de är SD. I den rollen och i den funktionen ser vi till att de får de handlingar som de har rätt till och så. Men i övrigt så har vi inget hinder att samarbeta med andra partier”. Jag frågar om Socialdemokraterna kan förhandla med SD och Astudillo svarar: “Aldrig”. Inte under några... fortsätter jag och han svarar: “Aldrig”.

7.5.3 Osby

Bjerstedt Hansen (S) säger att: “Det beror på i vilken fråga det gäller”. Jag frågar lite ledande om det inte är en form av samarbete exempelvis när det endast finns ett förslag till beslut och alla partier står bakom det beslutet och hon svarar: “Ja, alltså i alla frågor där det bara finns ett förslag så har vi ju samarbetat allihop. Kan man ju säga. Så jag tycker väl att jag kan samarbeta med alla partier, det beror ju på, alltså de politiska skillnaderna. Det är ju större sannolikhet att jag inte kan komma överens med vissa partier, det händer ju oftare med vissa partier än andra att man har en avvikande uppfattning”.

7.5.4 Tomelilla

Sandberg (C) svarar kort på frågan, “Nej det kan jag inte göra”, utan att närmare specificera vilket eller vilka partier han inte kan tänka sig att samarbeta med. Han gör sedan en längre utläggning och i denna förklarar han bland annat att han fick i uppdrag av sin Sexklöver att föra samtal såväl med Socialdemokraterna som med Sverigedemokraterna. Dock gick aldrig samtalen vidare till något särskilt och han menar att även om samtalen hade gått vidare så hade exempelvis Miljöpartiet och hans eget parti Centerpartiet vägrat ingå samarbete med Sverigedemokraterna.

7.5.5 Staffanstorps

Sonesson (M) säger: “Jag tycker man måste i alla fall ha ett öppet sinne för saker och ting, man måste kunna diskutera saker och ting”. Han talar om ett vakuum i svensk politik av att “man får inte prata med den och den eller den och den frågan får inte ens diskuteras. Det har börjat släppas, så klart”. Han återkommer även till

sina kriterier om vad samarbete är och poängterar: “Det måste finnas, annars är det något annat än samarbete”.

7.5.6 Kommentar

Respondenternas svar spänner från att tydligt markera mot Sverigedemokraterna till att inte specificera vilka partier som inte är tänkbara samarbetspartners till att det beror på frågan och slutligen att vara öppen för att diskutera saker och ting. Beröringsskräcken gör sig delvis påmind.

7.6 Är det förbjudet att samarbeta med SD?

Jag frågade respondenterna huruvida de har fått direktiv eller om det finns en partilinje om hur de ska förhålla sig till Sverigedemokraterna. Respondenterna säger sig inte ha tagit del av direktiv eller riktlinjer för hur de ska förhålla sig till Sverigedemokraterna. Jag missade dock att ställa frågan till Astudillo. Direktiv och riktlinjer skulle kunna förhindra samarbete med Sverigedemokraterna. Bjerstedt Hansen (S) spekulerade: “ifall det inte finns formellt så finns det åtminstone informell regel om att man nog inte samarbetar med Sverigedemokraterna, går inte in i en valteknisk samverkan och delar upp ordförandeposter mellan Socialdemokrater och Sverigedemokrater”. Strandberg (L) påtalar att: “Om jag skulle meddela i morgon att jag dumpar Miljöpartiet och går i koalition med Sverigedemokraterna istället så skulle jag nog få en del frågor i alla fall, men det finns inte som jag känner till några skriftliga eller för den delen muntliga förhållningsregler”. Sandberg (C) säger “hade jag gjort en stor koalition med SD så hade jag säkert fått en påhälsning från Michael Arthursson (min. anm. partisekreterare centralt) eller Thomas Lind (min. anm. organisationschef centralt), det betvivlar jag inte”.

7.7 Pejlar man läget med Sverigedemokraterna?

Respondenterna fick svara på frågan om de pejlar läget med Sverigedemokraterna.

7.7.1 Staffanstorp

Efter Alliansens valförlust i september 2014 och en debatt under våren 2015 som följde Decemberöverenskommelsen intervjuades Christian Sonesson (M) av Sydsvenskan, som en av flera skånska tunga moderater som är missnöjda med

partiledaren Anna Kinberg Batras stängda dörr mot Sverigedemokraterna (Lönnaeus, 2015).

“Christian Sonesson är kommunstyrelseordförande i Staffanstorp där SD blev vågmästare i förra valet. Där har M kontakt med Sverigedemokraterna för att pejla hur de kommer att rösta, berättar han. SD stödjer Moderaternas kommunala budget.

– Taktiken att inte prata med dem eller ge dem något inflytande har inte fungerat. De har bara vuxit och vuxit. Man måste på ett seriöst sätt kunna påvisa om deras politik fungerar, säger Christian Sonesson.”

På min fråga svarade Sonesson: “Vi valde inte den vägen som många andra har valt att schackra med mandat i, platser i nämnder och så, för att frysa ut. Utan Sverigedemokraterna finns representerade i alla nämnder och styrelser”. Därefter resonerar han kring uppgiften som de styrande har: “Sen menar jag på att vi som styr, vi har ett också en skyldighet gentemot alla partier som sitter i fullmäktige att informera om vår politik”. Han berättar att han ofta pratar med Socialdemokrater och undrar hur de ser på olika frågor, det händer säger han att han “pratar ibland till och med Miljöpartiet” och tillägger han: “och självklart pratar jag ibland med Sverigedemokraterna”.

En fråga är då under vilka former som detta pejlande går till. Pejlar man över en kopp kaffe i pausen i fullmäktige eller hur går det till? Sonesson förklarar: “Vissa saker kräver ju mer än en kopp kaffe, ibland behöver man kanske till och med visa kanske någon graf eller sifferunderlag och det klarar man inte med en kopp kaffe så då får man göra det”.

7.7.2 Osby

Bjerstedt Hansen (S) säger att de inte pratar med Sverigedemokraterna för att pejla läget. Jag undrar hur de då förhåller sig till Sverigedemokraterna och hon svarar: “Nej vi har ju märkt att andra gör nog det, andra sidan, andra blocket, oppositionen pejlar nog mer”. Och så förklarar hon att de styrande hellre pejlar Alliansen än just Sverigedemokraterna. Men även om hon själv inte pejlar Sverigedemokraterna säger hon att hon ju pratar med oppositionsrådet: “Och sen så försöker jag även ibland pejla om de har pratat med någon annan”. Det Bjerstedt Hansen kallar för “någon annan”, tolkar jag som just Sverigedemokraterna, så pejlande med mellanhand, om vi kan kalla det för det, verkar förekomma.

7.7.3 Malmö

Astudillo (S) förklarar att de “nog inte” agerar för att undersöka hur Sverigedemokraterna står i olika frågor, “Jag känner inte till att någon agerar såhär att gå runt och fråga dem, vad står ni i den frågan, så, men det kan komma fram ju. Alltså i en nämnd så pratar ju folk”.

7.7.4 Tomelilla

Sandberg (C) säger sig inte pejla hur Sverigedemokraterna står i olika frågor, dock har han berättat om möten han och kommunchefen haft med Sverigedemokraterna, främst i början av mandatperioden för att informera Sverigedemokraterna och visst hände det då att Sverigedemokraterna också informerade om hur de stod i olika frågor. Istället för att pejla är strategin att: “Man får ta verkligheten som den kommer. I de lägena får man ju kanske gissa sig till vilken typ av Sverigedemokrater man har. Man får leka gissningslek. Och ibland lyckas man och ibland lyckas man inte”.

7.7.5 Landskrona

Strandberg (L) i Landskrona säger att “Man kan svara ja och nej på den frågan. Jag sätter mig aldrig med en dagordning med en företrädare för Sverigedemokraterna och går igenom att ja, nej, va, kanske, så... Utan, men hela den politiska beslutsproduktionsmekanismen gör ju att detta blir ganska uppenbart” och liksom Bjerstedt Hansens ordförandegrupp i Osby spekulerar kring hur Sverigedemokraterna agerar i olika nämnder och styrelser, menar även Strandberg det.

7.7.6 Kommentar

Min bedömning av svaren är att visst pejar respondenterna och deras partikollegor läget med Sverigedemokraterna, i större eller mindre utsträckning. Mest försiktig i sitt svar är dock Astudillo (S). Om respondenterna och deras kollegor pejar läget med Sverigedemokraterna kan också frågan ställas, pejar Sverigedemokraterna respondenterna? Nästa fråga att ställa blir rimligen, när övergår pejlande till förhandlingar eller samarbete?

7.8 Ingen koalition med Sverigedemokraterna trots möjlighet till majoritetsstyre

Respondenterna fick svara på frågan om de tagit i beaktande att de skulle kunna få 50% av rösterna i kommunfullmäktige om de tog med Sverigedemokraterna i sin koalition.

7.8.1 Osby

Bjerstedt Hansen (S) svarade “Ja, vi kan ju räkna. Det vet vi ju att det är så. Men vi har ändå avstått från att fråga dem om det”. Det är till syvende och sist en fråga om åsikter.

7.8.2 Malmö

Astudillo (S) svarade att de politiskt står för långt ifrån Sverigedemokraterna för att ta med dem.

7.8.3 Staffanstorp

Sonesson (M) säger att han inte tänkt så mycket på det. Han nämner att Alliansen endast var ett fåtal röster från att få egen majoritet. Nära skjuter förvisso ingen hare, men Sonesson påpekar att “det är en extremt splittrad opposition på andra sidan, så hur ska de kunna formera ett samarbete?” frågar han sig och tillägger “Den sidan är ju ännu mer osannolik att någonsin kunna få ihop något formellt samarbete”.

7.8.4 Tomelilla

Sandberg (C) säger att han ständigt blir påmind från olika håll om att ett majoritetsstyre är möjligt, men han lyfter fram fördelar med att styra i minoritet också, så som att man innehar makt över dagordningen och kan styra agendan, samt exempelvis styra kommunchefen eller förvaltnings- och verksamhetschefer. Men att ta med Sverigedemokraterna i en koalition för att få ett majoritetsstyre beskriver Sandberg på följande vis: “SD det är en pyrrhuseger, någonting som man sen får äta upp hundrafalt efteråt. Så det är frågan egentligen, var vilar man ideologiskt”.

7.8.5 Landskrona

Strandberg (L) svarar: “Efter valet 2006 och efter valet 2010 så har det alltid förts resonemang om hur man ska kombinera mandat för att nå en viss siffra, nämligen 50, så att man har mer än de andra. Jag tror att det bygger på att man tänker fel. Jag tror istället inte att man ska samla mandat utan att man måste samla förmågan och viljan på inriktning, vart ska man någonstans. Det är mycket viktigare än att räkna mandat”. Han talar om vikten av att ha ett styre med kraft i och han menar att ett bredare styre med Socialdemokraterna exempelvis hade varit kraftlöst. Han förklarar att samhällsutvecklingen blir starkare, tydligare och det kan erbjuda medborgarna alternativ till kommunens inriktning, “det får inte bli

en Wettexduk av kompromisser som egentligen inte är någonting” säger han och lägger till vikten av konflikter, att det är viktigt för medborgarna att kunna ha tydliga alternativ att välja mellan.

7.8.6 Kommentar

De två socialdemokratiska respondenterna markerar kort och koncist att de står för långt ifrån Sverigedemokraterna åsiktmässigt för att ta med dem i en koalition. Sandberg (C) står i mitten för han påtalar dels det ideologiska avståndet, men ansluter även till de två borgerliga respondenterna vars svar har det gemensamt att de talar om makt och kraft att styra i minoritet. De klarar sig utan Sverigedemokraterna, ju.

7.9 Bjuder man in SD & blir man inbjuden av SD?

Respondenterna fick frågan om de bjudit in Sverigedemokraterna till att delta i förmöten eller motsvarande samt om de blivit inbjudna av Sverigedemokraterna till förmöten.

Av svaren framkommer det att i regel så är partimedlemmar välkomna till någon form av förberedande möte inför beslut som ska tas i kommunfullmäktige. I de fall då koalitioner har gruppmöten inför exempelvis kommunfullmäktige brukar partiets ledamöter och ersättare i fullmäktige närvara. Andra partiets medlemmar bjuds praktiskt taget aldrig in till en koalitions möten och oppositionen bjuds inte in till möten som koalitionen har, oavsett vilket oppositionsparti det handlar om. Det omvända gäller också, att oppositionspartierna inte bjuder in de styrande till sina möten. Emellanåt inträffar det att kommunala tjänstemän bjuds in till förmöten hos partierna eller hos gruppmöten för minoritetsstyret för att redogöra enskilda sakfrågor eller svara på frågor kring aktuella ärenden som det ska fattas beslut om.

Astudillo (S) berättar att de i Malmö har något som kallas Representantskap, en slags öppna möten där även pressen närvarar. Han berättar också att Socialdemokraterna gärna ser till att fackförbundet Kommunal är med på förmöten för att i den mån det är möjligt få in ett medarbetarperspektiv, men det gäller inte alla förmöten i alla instanser.

7.9.1 Landskrona

Strandberg (L) sticker ut bland respondenterna. Han berättar: “Jag besöker de andra partiernas gruppmöten i direkt anslutning till mötet i kommunstyrelsen. Inte inför fullmäktige. Ja, jag, jo, det har jag faktiskt. Jag har vid något tillfälle varit på Moderaternas. Det var under Cecilia Brorssons (min anm. ett tidigare Moderat kommunalråd) tid att vi gjorde så att hon tog ett gruppmöte i Liberalerna (min

anm. dåvarande Folkpartiet) och jag i Moderaterna”. Han tillstår även att han någon gång varit på Miljöpartiets gruppmöten: ”och försökt... försökt driva frågor, men nej. Jag har aldrig varit på andras gruppmöten”.

Jag frågar Strandberg om han inte besökt Sverigedemokraterna till exempel och han säger att han träffat Sverigedemokraternas grupp i kommunstyrelsen och säger: “Ja. Och de har vid något tillfälle bjudit in mig för att förklara saker. Men det är mer att man bjudit in en kommunal tjänsteman och bett mig följa med. Men det är i någon enskild sakfråga”.

Från mina år i politiken i Landskrona minns jag hur vi i den borgerliga gruppen i kommunstyrelsen skickade över någon ur gruppen för att fråga hur Sverigedemokraterna stod i några frågor. När jag frågar Strandberg om det fortfarande pågår eller om det berodde på en slags osäkerhet i början svarar han: “jag meddelar de andra partierna inför varje kommunstyrelse om... det skickas ju ut förslag till beslut som bygger på de tjänsteskrivelser som har producerats, och då har ju partierna innan gruppmöten och det händer, det tillhör inte vanligheterna, men det händer att Treklövern's gruppering gör en annan värdering än det som har framkommit under processen hittills, och säger att här står att vi ska... någonting ska kosta 200 kr, då är vår uppfattning nej det ska kosta 400 eller det ska vara gratis eller så. Då meddelar jag övriga partigrupper detta, och om någon partigrupp till nöds vill höra mina argument för det så ger jag det också, det ingår i min roll och jag frågar också de andra partierna om de har några speciella saker som de ämnar trycka på eller ta upp inför mötet, det är ju... det finns ju naturligtvis ett politiskt innehåll, alltså det är ett sätt att fullgöra mitt politiska uppdrag, men det är också ett sätt för mig att få ett möte att fungera på ett anständigt vis så att det inte kommer 27 oväntade säryrkanden på någonting som gör att allting havererar, jag vill inte ha det. Så att jag meddelar övriga hur vi ser på politiken innan och jag förväntar mig också att jag får den feedbacken så att säga”.

Jag frågar om han har denna form av utbyte även med Sverigedemokraterna och han svarar: “Jaja. Absolut.”

7.10 Vill Sverigedemokraterna samarbeta?

Respondenterna fick svara på frågan om de uppfattat något intresse från Sverigedemokraterna om att samarbeta. Förutom Astudillo har de andra inte uppfattat att Sverigedemokraterna sökt samarbete med dem, men Astudillo svarar: “De säger ju det då och då. De vill samarbeta antingen med oss eller Moderaterna”. Jag frågar om det är någonting som de bara säger eller menar dem det och han svarar: “Jag tror de säger det och menar det ibland kanske, det har jag också svårt att säga. Det är väl mer utifrån att de ser att de i framtiden kanske är ett 25%-parti och någon gång måste man lyssna på dem. Mer av en förhoppning att det kommer en tid för dem”.

8 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna studie är att problematisera begreppet samarbete. Det tror jag att jag har lyckats med genom att visa upp den breda uppfattningen om vad samarbete är när frågan väl ställs – på sin spets om man så vill.

8.1 Koalitioner

Koalitioner är samarbeten, men samarbeten är inte nödvändigtvis koalitioner. Koalitioner bör skiljas från andra typer av samarbeten. Koalitioner är mer eller mindre formaliserade samarbeten mellan två eller flera partier. De kan vara antingen explicita genom skriftliga överenskommelser eller implicita genom muntliga överenskommelser. Koalitioner är inte formaliserade genom en förening med egen styrelse, egna stadgar etc. För att jämföra med Tallbergs andra dimension är de snarare decentraliserade än byråkratiserade i den bemärkelsen. Jag har identifierat fyra typer av kriterier för samarbetsformen koalitioner:

- Valteknisk samverkan
- Politik
- Umgängesformer
- Tiden

Den valtekniska samverkan reglerar förtroendeuppdragen som partierna delar upp mellan sig och i relation till Tallbergs teori skulle det delvis motsvara intressehävdande. Politiken består huvudsakligen av den politiska plattformen, dvs den politik koalitionen ska genomföra och delvis motsvarar även den intressehävdande. Umgängesformerna reglerar hur parterna i koalitionen ska agera och förhålla sig till varandra, vilket motsvarar Tallbergs interna koordinering med regler och normer samt konflikthantering med tvistelösning. Tiden är koalitionen längd, vanligen en mandatperiod, dvs fyra år. Dessa fyra kriterier kan se olika ut från kommun till kommun beroende på hur intensiva samarbeten parterna vill ha. Vare sig koalitioner är skriftligt eller muntligt ingångna så ligger förtroende parterna emellan som ett fundament för samarbetet. En koalition håller i regel över en mandatperiod, men kan avbrytas, ombildas och påbörjas under en mandatperiod samt förlängas nästkommande mandatperiod.

8.2 Andra typer av samarbeten

Utöver koalitioner finns det en annan eller flera andra typer av samarbeten. Ett parti, flera partier eller alla partier i en koalition kan samarbeta med ett parti eller flera partier utanför koalitionen. Partier utanför en koalition, dvs i opposition, kan också samarbeta med varandra. Det kan ske såväl skriftligt som muntligt. Strandberg (L) beskrev samarbete som bestående av komponenter som utgör en helhet och att delar kan tas bort, men det förblir ändå ett samarbete. Jag är beredd att hålla med honom om det. Om kriterierna från en koalition tas bort är det inte en koalition, men det är ett samarbete. En annan typ av samarbete. De fyra ovannämnda kriterierna för koalitioner, menar jag, kan även appliceras på dessa andra typer av samarbeten, fast i andra skalor och det är inte ett krav att samtliga kriterier behöver uppfyllas för att kallas samarbete, utan det räcker att en del komponenter uppfylls.

- Valteknisk samverkan
- Politik
- Umgängesformer
- Tiden

En valteknisk samverkan kan även oppositionspartier ingå, kanske inte främst med styrande koalitioner dock. Politiken kan partier samarbeta om, exempelvis i form av ett gemensamt program av politiska frågor, liksom samarbeta i enskilda frågor. Det kan gälla något större och bredare som en visionsplan för kommunen, men även om en skola ska byggas eller om det ska investeras i belysning på en cykelväg. I synnerhet i kommuner med minoritetsstyren kan oppositionen dessutom driva igenom frågor om de bara samarbetar. Tidsperspektivet för samarbete kan mycket väl vara en kortare tid som en del av ett sammanträde, men det kan också avse längre tid, tills en fråga är avgjord eller en hel mandatperiod.

Politikerna kan snärja in sig i begrepp som förhandlingar, överenskommelser och liknande för att förklara att de inte samarbetar med andra partier, men till syvende och sist är det samarbete det handlar om. Bjerstedt Hansens (S) beskrivning av samarbete - att arbeta tillsammans - visar i all sin enkelhet vad samarbete egentligen innebär och handlar om.

8.3 Sammanfattning av intervjuerna

Samarbete är förknippat såväl med känslor som med rationalitet, vare sig det avser vilka partierna vill samarbeta med eller vilka de inte vill samarbeta med.

Den egna samarbetsförmågan är det överlag inget fel på och det är inte förklaringen till ökandet av minoritetsstyren, detta trots att Sveriges kommuner och landstings rapport hävdar annorlunda. Istället påstår de intervjuade att det beror på att väljarna röstat fram fler partier och/eller att oppositionen är svag.

Aktivt och passivt samarbete är två begrepp som är svåra att förstå. Aktivt samarbete är rimligtvis samarbete, att arbeta tillsammans. Att arbeta passivt tillsammans låter kanske initialt som en motsägelse, men istället antyder en del svar att det snarare handlar om hur partier agerar och förhåller sig till varandra utan att samarbeta aktivt, men ändå samarbeta. Sandbergs (C) definition, "en baklängeskonstruktion av att man ser ett mönster", är målande.

Trots att det inte finns direktiv eller riktlinjer om hur partierna ska förhålla sig till Sverigedemokraterna så finns det beröringsskräck. Beröring är i det närmaste stigmatiserat. Utan att försvara sig med olika definitioner av samarbete tillstår ingen av respondenterna att de samarbetar med Sverigedemokraterna och trots att de skulle kunna få majoritet i kommunfullmäktige med hjälp av Sverigedemokraterna har de avstått. Respondenterna, med undantag för Astudillo (S), har heller inte uppfattat att Sverigedemokraterna sökt samarbete med deras respektive minoritetsstyre. Om ingen av parterna vill samarbeta med Sverigedemokraterna och om det är som respondenterna hävdar, att Sverigedemokraterna inte vill samarbeta med dem så har man ett dödläge, ett moment 22 och det är tveksamt om väljarna utifrån den kontexten får se något samarbete.

I regel bjuder inte partier in representanter från andra partier till sina egna möten inför kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. Strandberg (L) har dock lyckats med konststycket att få närvara på en del förmöten, såväl hos Moderaterna, Miljöpartiet som hos Sverigedemokraterna. Hans sammanträdeseffektiviseringsmetoder att besöka de andra partierna innan kommunstyrelsen för att upplysa och bli upplyst är aningen oortodoxa, åtminstone i jämförelse med de andra respondenternas svar. Något liknande har jag inte stött på.

Respondenterna tillstår dock att någon slags pejlande av Sverigedemokraterna förekommer. Folk pratar ju. En rimlig fråga som kan ställas är, blir de pejlande pejlade av Sverigedemokraterna? Nästa fråga borde rimligen bli, när övergår pejlandet till köpslående, utbyten, förhandlingar eller samarbete?

Det sägs att det krävs två för att dansa tango. Om ett parti ensidigt närmar sig ett annat parti eller en koalition är det inte samarbete, kan man tycka. Men om det andra partiet eller koalitionen agerar utifrån det första partiets närmanden eller rentav låter bli att agera, kan det mycket väl handla om ett samarbete åtminstone enligt Milner och jag är beredd att hålla med. Det kan dock finnas en svårighet i att påvisa om det andra partiet eller koalitionen agerade utifrån det första partiets närmanden. Milner beskriver att när aktörer, i hennes fall stater men i denna uppsats partier, anpassar sig till varandra uppstår samarbete. Blott genom Sverigedemokraternas närvaro anpassar sig de andra partierna.

8.4 Svar på forskningsfrågorna

Svaret på den första forskningsfrågan, om vad som menas med samarbete i politiken, är att det å ena sidan främst förknippas med koalitionsbildning, men det tycks finnas en gemensam uppfattning om att det innebär att partier kommer överens om sådant de vill sträva efter gemensamt. Trots att de intervjuade nyckelpersoner i styrande minoritetskoalitioner befinner sig i liknande situationer, ger de olika svar på frågan om vad samarbete är. Delar man sedan upp samarbete exempelvis i passivt och aktivt samarbete, så spretar definitionerna ytterligare. En minsta gemensamma nämnare, är just att arbeta tillsammans för att sträva efter något.

Att besvara den andra forskningsfrågan, om det finns samarbete med Sverigedemokraterna i Skåne, på ett bra sätt är desto svårare. Utifrån definitionen av samarbete som koalitionsbildning, så är svaret på forskningsfrågan nej, då existerar inget samarbete med Sverigedemokraterna i Skåne. Men då studien är kvalitativ och till sin karaktär induktiv med empiriskt material kan möjligtvis det klassiska anketestet, eller elefanttestet tillämpas, dvs om det ser ut som ett samarbete, om det beter sig som ett samarbete och om det låter som ett samarbete så är det troligen ett samarbete. Om man utgår ifrån de vagaste definitionerna av samarbete som nämnts av respondenterna och i teorierna i denna uppsats så tyder det på att någon form av samarbete finns med Sverigedemokraterna i Skåne.

8.5 Förslag på framtida studier

Framtida studier inom området samarbete kan möjligtvis se över möjligheten att klassificera olika typer av samarbete eller exempelvis skapa skalor efter vilka graden av samarbete kan mätas och på så sätt kan jämförelser göras mellan olika typer av samarbeten. Kanske kan den uppdelning mellan koalitionsarbeten och andra typer av samarbeten med de kriterier jag presenterat i denna uppsats ligga till grund för en sådan klassificering. I en sådan skulle exempelvis pejling kunna ingå under kriteriet umgängesformer. Det har emellertid inte varit föremål för denna studie, dock välkomnas och uppmuntras studier i den riktningen!

9 Referenser

9.1 Litteratur

- Arvidsson, Magnus. 2014. Strandberg öppen för SD och V. Landskrona Posten. 25 augusti. Internet: <http://www.hd.se/2014-08-25/strandberg-oppen-for-sd-och-v> (Hämtad: 2016-12-30)
- Benigh, Love., Marmorstein, Elisabeth och Olsson, Jonas. 2016a. Ledande M-politiker: Bra regera med stöd från SD. SVT Nyheter. 31 januari. Internet: <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/m-politiker-bra-regera-med-stod-fran-sd> (Hämtad: 2016-12-30)
- Benigh, Love., Marmorstein, Elisabeth., Olsson, Jonas. 2016b. Webb M-enkät söndag. SVT Nyheter. 28 januari. Internet: <http://www.svtstatic.se/image-cms/svtse/1454249454/nyheter/inrikes/article6184725.svt/BINARY/Webb%20M-enk%C3%A4t%20s%C3%B6ndag.pdf> (Hämtad: 2016-12-30)
- Boström, Hasse. 2016. Ebba Busch Thor (KD): SD är inte rasistiskt. Tidningen Dagen. 1 september. Internet: <http://www.dagen.se/ebba-busch-thor-kd-sd-ar-inte-rasistiskt-1.772680> (Hämtad: 2016-12-14)
- Eriksson, Hedvig. 2016. Kinberg Batra nobbar Åkessons invit. SVT Nyheter. 28 augusti. Internet: <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/kinberg-batra-nobbar-akessons-invit> (Hämtad: 2016-11-30)
- Esaïasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik och Wängnerud, Lena. 2012. Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts juridik, 2012.
- Gatemark, Magnus. 2016. Oklart vad som ska hända efter budgetskrällen. Kristianstadsbladet. 29 november. Internet: <http://www.kristianstadsbladet.se/hassleholm/oklart-vad-som-ska-handa-efter-budgetskrallen/> (Hämtad: 2016-12-30)
- Lauffs, Tomas. 2015. SD vill regera med M och KD. SVT Nyheter. Internet: <http://www.svt.se/nyheter/stromavbrott-stoppar-svt-s-sandning-fran-sd-dagarna> (Hämtad: 2016-12-30)
- Loxbo, Karl. 2010. The Impact of the Radical Right: Lessons from the Local Level in Sweden, 2002-2006. Scandinavian Political Studies. Vol 33. Nummer 3. sid 295-315. Linnéuniversitetet. Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-8434> (Hämtad: 2016-12-30)
- Lönnæus, Olle., Magnusson, Erik och Fjellman, Elin. 2015. Skånska moderater vill öppna dörren för SD. Sydsvenskan. 3 juli. Internet:

- <http://www.sydsvenskan.se/2015-07-02/skanska-moderater-vill-oppna-dorren-for-sd> (Hämtad: 2016-12-30)
- Magnusson, Erik. 2014. SD starkast i Skåne. Sydsvenskan. 14 september. Internet: <http://www.sydsvenskan.se/2014-09-14/sd-starkast-i-skane> (Hämtad: 2016-12-30)
- Milner, Helen. 1992. International Theories of Cooperation among Nations: Strengths and Weaknesses. World Politics. Vol. 44. Nummer 3 (April 1992). sid 466-496. Cambridge University Press. 1992. Internet: <http://www.jstor.org/stable/2010546> (Hämtad: 2016-12-30)
- Nygren, Susanna. 2016. "Vi ska regera med KD och M". Aftonbladet. 27 augusti. Internet: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23415489.ab> (Hämtad: 2016-12-30)
- Region Skåne, 2016. Politik och påverkan. 1 mars. Internet: <http://www.skane.se/organisation-politik/Politik-och-paverkan/> (Hämtad: 2016-12-30)
- SKL, 2015. Att bryta mönster - vägar mot blocköverskridande samarbeten. I kommuner, regioner och landsting. Sveriges Kommuner och Landsting. Utgivningsdag 1 juni. Internet: <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/att-bryta-monster-vagar-mot-blockoverskridande-samarbeten.html> (Hämtad: 2016-12-30)
- Tallberg, Jonas. 2009. 11 Internationellt samarbete. Jakob Gustavsson och Jonas Tallberg (red.). Internationella relationer. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur, 2009

9.2 Intervjuer

Astudillo, Luciano. Stabschef kommunalrådsberedningen Malmö stad. Malmö stadshus. 2016. Intervju 24 november.

Hansen, Marika Bjerstedt. Kommunstyrelsens ordförande Osby kommun. Osby tillfälliga kommunhus. 2016. Intervju 6 december.

Sandberg, Leif. Kommunstyrelsens ordförande Tomelilla kommun. Tomelilla kommunhus. 2016. Intervju 29 november.

Sonesson, Christian. Kommunstyrelsens ordförande Staffanstorps kommun. Staffanstorps rådhus. 2016. Intervju 23 november.

Strandberg, Torkild. Kommunstyrelsens ordförande Landskrona. Liberalernas partilokal i Landskrona. 2016. Intervju 2 december.

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1. Exempel på frågor inför intervjuerna

Detta är ett utkast på frågor jag utgått ifrån för att formulera frågor inför intervjutillfällena. De faktiska frågorna har skiljt sig åt från kommun till kommun.

Jag tänker att vi börjar med en lite mer språklig del där vi pratar om samarbete som begrepp och går sedan över till mer politiska frågor. Om vi börjar med att resonera lite kring begreppet samarbete för att rama in begreppet. Hur skulle du inledningsvis vilja definiera begreppet samarbete?

Hur uppstår samarbete?

Var går gränsen för samarbete och andra närliggande begrepp såsom exempelvis förhandlingar och överenskommelser, var går så att säga skiljelinjerna? Kan man förhandla utan att ha samarbete?

Är samarbete för dig - något som är förknippat med känslor, något som har med tillit parterna emellan att göra eller är det kanske ett sterilt politiskt redskap som som bygger på förnuft och logik?

Kan du rent samarbetsmässigt samarbeta med alla politiska partier och är du beredd att göra det?

Under hösten har det i debatten talats om samarbete och det har delats upp i passivt och aktivt samarbete. Hur skulle du definiera aktivt och passivt samarbete, formellt och informellt samarbete? Hur tror du att väljarna tänker kring den typen av språkbruk?

Antalet minoritetsstyren i Sverige har ökat under denna mandatperioden jämfört med förra. Även i Skåne har det blivit fler minoritetsstyren. Har du någon tanke om vad det kan bero på?

Har ditt parti lokalt skriftliga överenskommelser med de partier ni har koalition med under mandatperioden?

Är dessa skriftliga överenskommelser offentliga dokument?

Skulle jag kunna få ett exemplar?

Hur skulle du vilja klassificera detta dokument, alltså vad är det för typ av dokument?

Vad ingår i dessa överenskommelser?

Har ni under pågående mandatperiod justerat dessa överenskommelser, har det hänt tidigare eller det är inget dokument som behöver justeras?

Finns det en mall för dessa överenskommelser centralt från ert parti, med förhållningssätt och förhållningsregler om hur ni ska agera gällande samarbeten lokalt, eller formuleras de lokalt av era koalitionspartier här i <kommun>?

Kommunicerar ni som parti eller som koalition ut innehållet i denna skriftliga överenskommelse på något sätt till de andra partierna utanför koalitionen, till media och/eller till väljarna?

Finns det förutom denna skriftliga överenskommelse och dess innehåll andra formella samarbeten eller överenskommelser med andra politiska partier eller med enstaka företrädare för andra partier? (t.ex skriftliga, muntliga eller uttalade överenskommelser)

I grova drag har halva mandatperioden gått. Har du eller ni i <parti> eller <koalition> kontakt med Sverigedemokraterna här i <kommun> för att pejla hur de kommer att rösta i olika frågor?

På vilket sätt, alltså under vilka former, har du eller ni kontakt med Sverigedemokraterna? Hur pejlar ni?

Finns det formella eller informella direktiv enligt partilinjen om hur man ska förhålla sig till Sverigedemokraterna?

Förväntar sig Sverigedemokraterna något i utbyte av dig, av er i <parti> eller <koalition> här i <kommun> mot att ni får pejla hur Sverigedemokraterna kommer att rösta?

När övergår pejlandet av läget till att bli förhandlingar eller samarbete? Har det kanske redan övergått till samarbete här i <kommun>?

När ni inte pejlat läget med Sverigedemokraterna eller när det på förhand inte är givet hur de tänker rösta. Hur förhåller ni er då till dem?

Kan man säga att ni förhandlar med Sverigedemokraterna?

Varför? Varför inte?

Gör det ökade stödet hos väljarna att er benägenhet att vilja samarbeta med Sverigedemokraterna ökar?

Har ditt parti någon policy för vilka som får komma in på era KF-gruppmöten? Och hur ser det ut inom gruppmöten inom <koalitionen>? Förutom att eventuellt tjänstemän deltar, har det hänt att ni släppt in företrädare för andra politiska partier utanför er koalition på förmötena?

På KF-gruppmöten eller förmöten kan det ju hända att tjänstemän tillåts komma in för att föredra något särskilt ärende eller delar av ärenden.

Har någon Sverigedemokrat någonsin fått komma in och säga några ord? Har du eller någon annan representant för <koalitionen> gått in till dem och deltagit på ett eller annat sätt?

I den koalition som du styr eller är med och styr i så har ni inte valt att ta med Sverigedemokraterna. Varför är inte de med i er koalition?

Hur ser du på att låta Sverigedemokraterna stå utanför den styrande minoriteten här i <kommun>, men ändå få inflytande att kunna påverka utfallet?

Tillsammans med Sverigedemokraterna skulle ni kunna få 50% av mandaten i kommunfullmäktige. Är det en faktor ni tagit i beaktande när ni resonerat om koalitionsbildande?

Hade ni tagit med Sverigedemokraterna om ni fick ihop 67% av mandaten i kommunfullmäktige? Det skulle innebära att den opposition som då var kvar inte skulle kunna minoritetsåterremittera ärenden i kommunfullmäktige.

Finns det några omständigheter som skulle ändra er inställning till att ha samarbeten med SD?

Har ni uppfattat något intresse från Sverigedemokraternas sida att ingå i er koalition eller ha någon typ av samarbete med er?

Finns det åsikter inom ditt parti lokalt eller inom er koalition om att ni ska samarbeta med Sverigedemokraterna?

Känner du att det finns någon form av uppmuntran, lobbyism eller påtryckningar på dig, ditt parti eller er koalition om att du eller ni ska eller bör samarbeta med Sverigedemokraterna? Eller kanske inte ska eller bör göra det?

Är det i så fall från näringslivet? Fackförbund? Tidningar? Religiösa grupperingar? Andra föreningar? Någon annan typ av grupperingar? Enskilda medborgare? Hur tar denna uppmuntran, lobbyism eller uppmuntran sig uttryck?

Näringslivet är i vissa fall beroende av politiska beslut. Min erfarenhet är att det framför allt från företagarehåll kan höras röster att det ofta käbbblas för mycket inom politiken och att det är för lite verkstad, så att säga. Känner du att det finns påtryckningar från näringslivet i form av enskilda personer, hela företag eller nätverk av företagare som drar åt något särskilt håll?

När åt du frukost, lunch eller middag senast med Sverigedemokraternas främste företrädare här i kommunen?

Händer det att ni äter frukost, lunch eller middag ihop?

Umgås ni privat?

Umgås du privat med andra företrädare för Sverigedemokraterna?

Händer det att ni pratar om politik när ni ses privat? Hur gör du för att skilja på politiskt snack i rollen som politiker från den människan man är som privatperson?

Hur uppfattar du Sverigedemokraterna lokalt som parti?

Behandlar du, <parti> och <koalition> här i <kommun> Sverigedemokraterna som vilket annat parti som helst?

Tror du att väljarna ser detta?

Uppfattar du Sverigedemokraterna lokalt som ett mer idédrivet, värderingsdrivet eller ett pragmatiskt parti?

Slutligen, om du får skåda in i spåkulan och sia om framtiden.

Hur tror du att det går i nästa val här i <kommun>?